

13 onns – 13 tocs

La Brass Band Sursilvana muossa colur

■ (abc) Vendergis ha giu liug a Flem, giudem la Surselva, ina inauguraziun d'in tipic product sursilvan. Ella Bieraria Surselva ha la Brass Band Sursilvana battegiu siu empren disc compact. Il portatun porta il tetel «colurs», el cuntegn musica da qualitat cun colorit engles e svizzer. L'emprema gada ein ils arranschaments per brass «Allas steilas» e «La sera sper il lag» registrai sin in disc compact. Sonda proxima seprenta la Brass Band Sursilvana a Falera a siu concert d'atun. Ed en duas jamnas viagia la formaziun a Montreux. Leu representa ella nosa regiun alla concurrenza svizra da brass ell'emprema classa. Cuort avon quels dus terminis fixs

Il president dalla Regiun Surselva, Sep Cathomas, ha «battegiu» il disc compact ensemen cun Mariano Tschuur ed ils responsabels dalla BBS, Gian Carlo Caviezel e Marc Carisch. FOTO A. BEELE

Urs Cadruvi ha demissionau

Sco quei ch'il president dalla BB Sursilvana, Gian Carlo Caviezel, ha declarau a caschun dalla vernissascha dil niev portatun, ha il dirigent Urs Cadruvi demissionau cun vigur immediata. Suenter ch'el hagi dirigiun cun success la formaziun fetschi el quei pass per motivs professiunals e privats. El cuort temps che Urs Cadruvi ha dirigiun la BBS ha quella fatg in svilup ordvart positiv. Puncts culminants ein igl empren rang alla Fiasta districtuala a Falera sco era la registraziun dil portatun niev «colurs». Sco niev dirigent pils projects currents sco premiera dil concert d'atun e la concurrenza svizra da brass a Montreux ha la BBS saviu engaschar a cuorta vesta il musicist e solo posauist Roman Caprez.

digl onn ha la BBS envidau ad in termin nunconvenzional. Vendergis ha ella inaugurau igl empren portatun dalla band. Tier la produziun da «colurs» seigi buca mo la varietad musicala stada el center, mobein era la derivonza romontscha dalla Brass Band Sursilvana, scrivan ils responsabels egl invit all'occurrentza. «La BBS fa musica ch'ei determinada, d'ina qualitat stabilida e d'in cert nivo», ha il presentatur Mariano Tschuur getg in siu plaid inaugural.

Batten cun fiug, aria, tratsch e...

Tredisch onns suenter che Gion Gieri Tuor ha scaffiu ina plattafuorma per musicists giuvens e talentai dalla regiun ha quella, la Brass Band Sursilvana, ediu siu empren disc compact. En preschienttscha da sponsurs e fautors ha ella fatg quei cun ina pintga cerimonia ella sala

dalla Bieraria Surselva a Flem. Igl oratur Mariano Tschuur ha «battegiu» il portatun culs quater elements fiug, aria, tratsch e – gervosa sursilvana. Ina idea originala per in product original e genuin.

El temps ch'ins constatescha ina veritabla inflaziun da discs cumpacts drova ei bia ch'in singul detti en egl. Il product niev dalla BBS dat perinagada en egl gia pervia da siu vestgiu exteriur. Il graficher Remo Caminada ha concepui la cuviarta en rudials e lingias da colur verd, tgietschen, blau, oransch e mellen. Il di dalla presentaziun, ils 11 da november, ha quella cuviarta regardau ad in artg sogn Martin. «Igl artg sogn Martin arva horizonts», ha il presentatur manegiau. El ha rendiu attent al nivel da qualitat che las musicas ed ils chors dalla Surselva han contonschiu ils davos onns. Quei seigi

d'engraziar als sforzs ch'ins hagi fatg ellas scolas da musica. La BB Sursilvana ei in fretg da quels sforzs. Naven dall'entschatta da sia existenza ha la Brass Band Sursilvana cumprovau il senn da sia funcziun.

Era «La sera spel lag» ed «Allas steilas»

Il horizont dalla BBS tonscha oz lunsch sur la Surselva ora. Malgrad quei ha la formaziun manteniun stretgs ligioms cun «sia» regiun da tschep e culla cultura sursilvana. Il disc compact «colurs» ei il punct culminont dall'idea «Brass Band Sursilvana». Tgi che teidla viaden el portatun constatescha dil reminent che mintgin dils tocs ei in punct culminont. Las tredisch registraziuns, fatgas il matg 2005 ella Fermata a Falera, perschuadan trasatras. Il niev disc compact cuntegn

ina buna mischeida da litteratura da brass englesa e svizra. Dinamica, pompos, expressiv-meditativ, fiug e temperament sebrattan, tut ella qualitat ch'ins spetga e giavisch. Aschia san ins guder in concert per trumbetta cul solist Duri Cathomen e «Flowerdale» cun René Cadruvi sco solist. L'emprema gada sin in disc compact anff'ins era las canzuns popularas «La sera sper il lag» da Gion Balzer Casanova ed «Allas steilas» da Tomasch Dolf, omisduas arranschadas da Thomas Rüedi.

La formaziun – ils protagonistists

Direcziun: Urs Cadruvi; soprano: René Cadruvi; principal: Bernhard Meuli; solo cornet: Belinda O'Reilly, Simon Fry, Gian Stecher, Toni Schuoler; repiano: Cäcilia Matter; 2. cornet: Marc Carisch, Sabrina Stiefenhofer, Margreta Muoth; 3. cornet: Stefan Feller, Katja Alig; trumba: Marco Wüest; solo tgiern en Eb: Andrea Matter; 1. tgiern en Eb: Gaby Wildhaber; 2. tgiern en Eb: Silvia Caduff; 1. bariton: Daniel Schmed; 2. bariton: Nadia Schiess; solo posaua: Simon Bühler; 2. posaua: Christian Caduff; posaua en bass: Roman Wolf; eufoni: Gian Carlo Caviezel, Matthias Wolf; tuba en Eb: Reto Matter, Yannik Dorizzi; tuba en B: Mathias Cavelti, Beni Seiler, Adrian Willi; percussiun: Andriu Maissen, Ursina Caprez, Dario Jemmi, Roman Burch.

«Affons puppergnai crodan buca da tschiel»

Il pedagog e terapeut Peter Angst ha referiu el rom dalla dieta dalla Uniun evangelica Gruob e contuorn

■ (gv) Schils affons puppergnai crodan buca da tschiel, lu savein nus far enzatgei per evitar ch'ei detti quels affons. Il pedagog Peter Angst da Henggart el cantun Turgovia ha referiu il venderdis a Glion el rom dalla dieta d'atun dalla Uniun evangelica Gruob e contuorn. «Ils geniturs ein responsabels pil puppergnar ed el stadi avanzau ein affons puppergnai strusch pli da curreger. Puppergnar affons ei sco da tschentar falliu il binaris.»

Dus munds seconfruntan

Il pedagog e mediatur cun atgna pratica a Winterthur ha tematisau in fatg che fatschenta biars geniturs. Actualmein seconfruntan en Svizra dus munds in encunter l'auter. Igl ei il mund dalla lavur cun sias pretensiuns e pauc toleranza, da l'autra vart ils giuvenils cun pretensiuns ed in sedepurtar che relata dil puppergnar. Peter Angst ha declarau ils motivs dil puppergnar, el ha denton era mussau co ils geniturs san educar ils affons senza che quels daventien ina unfrenda dil puppergnar. Ella casa editura Zytglogge ha Peter Angst publicau il cudisch «Verwöhnte Kinder fallen nicht vom Himmel».

D'in extrem en l'auter

«Pli baul ein biars affons da famiglias grondas e paupras vegni tralaschai. Ils affons stuevan parter la carezia dils geniturs cun biars auters che vegnevan era alla cuorta. Ils affons carschevan si cun d'abia deficit. Ozildi savessen tut ils affons retscheiver avunda carezia ed atenziun. Nus havessen ils mieds e la savida da possibilitar als affons ina buna partenza. Mo

Peter Angst ha referiu a Glion. El giavisch affons meins puppergnai ed ha dau cussegls co quei ei d'evitar. FOTO G. VENZIN

ussa mein nus en l'auter extrem. Nus stufteintein quels paupers affons cun rauba e divertimen e puppergnein els tochen ch'els daventan marschs, frustra e schizun inhabels da viver.» Il pedagog ha buca spargnau culla critica als geniturs puppergnaders. El ha denton manegiau che buca mo ils geniturs seigien responsabels. «Culla stravaganza maisudida ei il puppergnar in problem dall'entira societad.» Il pedagog ha manegiau ch'els affons en Surselva seigien meins puppergnai ch'els affons els marcaus.

Biars cuschiniers lavagan la suppa

«Nuot secapescha pli da sesez ella educa-

ziun. Ils experts resdan dalla catastrofa d'educaziun.» Il pedagog ha manegiau ch'ei detti ozildi dabiarias filosofias. Per quei seigien biars geniturs malsegirs. Ella educaziun detti biars principis cumprovai. «Nus essan lundervi d'emblidar quels», ha il pedagog constatau. Autoritad, consequenza, maniera e stema dils concarstgauns seigien e restien finamiras. Era la habilitad da tener la dira: «Mintga quart emprendist rumpa giu igl emprendissadi e fatschentas ein buca pli promptas da scolar ils giuvenils.» Peter Angst menziunescha en siu cudisch il diember da giuvenils disoccupai: Biars da quels hagian buca las premissas per la

veta da lavur dira: «Stuessen nus buc educar nosas feglias e nos fegls aschia ch'els ein carschi allas pretensiuns per haver meglieras schanzas ella veta?»

Puppergnar ha pliras fatschas

«Il puppergnar ei savens grev da definir per quei ch'igl ei buca clar nua ch'el entscheiva.» Il referent ha definiu treis tips d'affons puppergnai: Il retg tiran, igl affon senza culpa e responsabladad ed il giuvenil passiv e cumadeivel. Els retgs tirans veglien adina star el center. Els defineschan las reglas e dattan ils camonds. Gia cun treis e quater onns entscheivi quei secuntener egocentric: Sche ti datas buca quei, lu eis ti la nauscha mumba. Auter secuntegn il giuvenil «teflon» sco Peter Angst titulescha ils affons che vulan mai sorprender la responsabladad. «La culpa ei il scolast, il patrun...» Breigias ha Peter Angst oravontut culs giuvenils passivs e cumadeivels. «La mumba fa schon quei.»

Tschentau falliu il binari

«Ei in affon puppergnaus plirs onns, lu ein ils simtoms ed il secuntener gia prigulus.» Peter Angst ha numnu il sedepurtar da giuvenils puppergnai sur onns: «A quels giuvenils ein ils camonds da geniturs e scolasts buc impurtonts. Els han empriu da far quei che plai ad els.» Prigulus seigi sche tals giuvenils anflien auters giuvenils puppergnai che sustegnien els en lur pretensiuns e snegaziuns. Giuvenils puppergnai mettien savens ils geniturs ed autras personas carschidas sut squetsch. Oravontut cun consum da drogas selaschien geniturs stermentar bugen. Ils geniturs enquerien lu savens il

sbagl tier sesezs. Sco cussegliader da famiglia enconuschi el plirs cass ch'els giuvenils hagian smanatschau ils geniturs da far suicid. Cun quellas smanatschas eviteschien els intervenziuns dils geniturs.

Buns cussegls per geniturs ed educaturs

Entuorn tschien persunas han tedlau il referat da Peter Angst. La gronda part dils presents eran scolastas e scolasts. Il pedagog ha dau in schatg dils motivs dil puppergnar ed in schatg da cussegls co ils geniturs ed educaturs savessen far meglier. Peter Angst: «Regalei als affons ina atgna affonza. Dei ad els da pussevivad da sefatschentar cun problems, cun resistenza e cun liunguriala. Planisei buca tut il temps digl affon, dei spazi per atgna fantasia. Evitei il consum exagerau. Ils affons drovan negin paradis da shopping, els drovan ina atgna affonza.»

reclama

Offene Geschäfte statt Jobabbau!

Arbeitsgesetz JA

Komitee für offene Bahnhöfe und Flughäfen
Pf 8252, 3001 Bern